Ankenævnet for Forsikring

Den 17. august 2016 blev i sag nr. 89196:

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxx

mod

Danske civil- og akademiingeniørers Pensionskasse
Dirch Passers Allé 76
2000 Frederiksberg

afsagt

k e n d e l s e :

Forsikringstageren har pensionsordning i Danske civil- og akademiingeniørers Pensionskasse. Hun klager over, at selskabet i 2011 og 2015 har reduceret hendes grundlagspension med henvisning til ændrede levetidsforudsætninger.

Selskabet har blandt andet henvist til, at klageren skiftede fra regulativ 1 til regulativ 3 i 2007 og i den forbindelse blev gjort opmærksom på, at ændrede levetidsforudsætninger kunne få betydning for grundlagspensionen.

I klageskema af 13/3 2016 til nævnet er det bl.a. anført:

> "DIP har i perioden fra 1/1-2007 til dags dato foretaget en radikal ændring af min alderspension, der er opdelt i en grundlagspension og en tillægspension. Min grundlagspension er blevet stærkt reduceret.
> I 2006 blev DIP's medlemmer bedt om at tage stilling til en ændring af pensionen fra at blive reguleret ud fra et regulativ 1 til et regulativ 3. DIP opfordrede klart til at medlemmerne foretog omvalget.
> Det generelle informationsmateriale modtaget i forbindelse med dette omvalg vedlægges som bilag 0 (sammen med DIPs svar dateret den 10/2-2016 på min klage.)
>
> Beregningen som jeg modtog i 2006, hvoraf ændring for min pension ved omvalg til direktiv 3 fra direktiv 1 fremgår, vedlægges som bilag 1.
>
> DIP valgte derefter i 2011 at ændre på forholdet mellem min grundlagspension og tillægspension: se bilag 2. Jeg kontaktede DIP, idet jeg ikke kunne se, at der var grund til at foretage en så stærk reduktion af min grundlagspension så kort tid efter omvalget. Jeg fik besked fra DIP - se bilag 3 - at DIP var kommet frem til at ingeniørerne (pludseligt!?) levede meget længere end først antaget nemlig 13 år længere!

DIP er nu igen i 2015 kommet frem til at reducere min grundlagspension, som det fremgår af bilag 4 nu med henvisning til renteforhold.
DIPs ændringer ser således ud, idet % angiver hvor meget grundlagspensionen/tillægspensionen udgør af den samlede pension:

Pension/ år 2006 2011 2015
grundlagspension 53% 36% 32%
tillægspension 47% 64% 68%

Med andre ord er min grundlagspension reduceret med 21 procentpoint i perioden.

I forbindelse med den sidste forværring har DIP ligeledes valgt en informationsskrivelse - se bilag 4 og 5a og 5b - hvor DIP tilkendegiver klart og tydeligt at medlemmerne jo ikke skal regne med at den sidste forværring er set. Hvis DIP havde vedlagt dette informationsmateriale i forbindelse med omvalget er det klart, at jeg aldrig havde foretaget en ændring af min pension.

Efter min klare opfattelse har DIP for det første benyttet et forkert og mangelfuldt grundlag for at beregne pensionen efter regulativ 3: En professions-gruppe som ingeniørerne får naturligvis ikke øget levealder med 13 år i løbet af en 4 årig periode. Der er tale om at DIP ikke har gjort sit hjemmearbejde.
For det andet er det informationsmateriale, som jeg som medlem havde adgang til utilstrækkeligt: Jeg henviser til bilag 0 under 'Klar besked hjemmeside' se under pkt. 2 hvor det er angivet af DIP, at det ikke anses for sandsynligt at grundpensionen nedsættes. Dette står i skærende kontrast til informationen i bilag 4, 5a og 5b og det som faktuelt skete kun 4 år efter valget.
Endelig må jeg konstatere at jeg, som det fremgår af ovenstående, bliver meget hårdt ramt af DIP's forværringer, men som det også fremgår af bilag 5 a, b er forværringerne individuelle. Jeg har ingen muligheder for at gennemskue, hvad der foregår endsige få et indtryk af, hvordan jeg i fremtiden vil blive ramt.
Det bemærkes i øvrigt at jeg hverken under direktiv 1 eller direktiv 3 har/havde ægtefællepension.

Hvad vil du konkret opnå hos selskabet?

At min pension føres tilbage til regulativ 1, som den var før omvalget og med de rettigheder, der var forbundet hermed.

Subsidiært: At DIP ændrer min pension under regulativ 3, således at min grundlagspension ændres til det oprindelige pr. 23/10-2006 (nemlig 53%) og at min grundlagspension/samlede pension ikke forværres fremover."

I selskabets brev af 20/4 2016 til nævnet hedder det bl.a.:

"**SAGSFREMSTILLING**

1. Klager … blev optaget som medlem i DIP den 1. august 1989 under Regulativ 1. [Klageren] er i dag … år gammel.
2. Per 1. januar 2007 tilbød DIP sine medlemmer at kunne overgå til ny pensionsordning (Regulativ 3), som bl.a. medførte, at medlemmerne fik bedre mulighed for selv at sammensætte deres pensionsordning, f.eks. ved at fravælge ægtefællepension. Samtidig ville grundlagsrenten, som den fastsatte ydelse (grundlagspensionen) blev

beregnet på baggrund af, blive nedsat under den nye ordning. Nedsættelsen fik den virkning, at DIP fik frigivet reserver, som i stedet ville kunne anvendes til mere langsigtede investeringer og dermed forventelige højere forrentning af pensionsindbetalingerne med følgende højere udbetalinger til pensionerede medlemmer end hvis reserverne ikke var blevet frigivet.

3. Såfremt medlemmerne accepterede at overgå til den nye pensionsordning, ville medlemmerne overgå fra Regulativ 1 (bilag A) til Regulativ 3 (bilag B). Regulativ 3 blev udsendt til medlemmerne i forbindelse med tilbud om omvalg.

Grundlagsrente, tillægspension og dødelighedsforudsætninger

4. De medlemmer, som overgik til den nye pensionsordning omfattet af Regulativ 3, ville i henhold til Regulativ 3 få deres grundlagsrente som den fastsatte grundlagspension blev beregnet med, nedsat til 1,5 % (mod tidligere op til 4,5 % i Regulativ 1). Til gengæld forventede bestyrelsen at kunne give medlemmerne under Regulativ 3 en tillægspension, således at den samlede pension fortsat forventedes at kunne beregnes ud fra bl.a. en samlet beregningsrente på 4,5 %, men også med den forudsætning, at tillægspensionen ville blive fastsat løbende under hensyn til DIPs afkast og pensionsudbetalinger. Denne information fremgik af 'Information om Pensionsvalg 2006', som vedlægges som bilag C.

5. Det fremgik videre heraf i boksen 'Grundlagsrentens betydning', s. 2:
   'Grundlagsrenten er en finansiel kalkulationsrente, som DIP anvender til at beregne størrelsen på de pensionsudbetalinger, man kan forvente, når man går på pension. Grundlagsrenten danner udgangspunkt for de pensionsbeløb, som fremgår af den pensionsoversigt, alle medlemmer modtager én gang om året.

   Hver enkelt medlems fremtidige pension er beregnet ud fra grundlagsrenten og en række forudsætninger. Det gælder både individuelle forudsætninger som alder, indbetalinger til dato og nuværende og fremtidige bidrag, samt generelle forsikringsstatistiske forudsætninger som forventet dødelighed og invaliditet og forventede fremtidige omkostninger'

6. Medlemmernes grundlagspension bliver således beregnet på baggrund af grundlagsrenten kombineret med de i Regulativerne nævnte forudsætninger. Grundlagspensionen er funderet, hvilket vil sige, at DIP har hensat midler til dækning at værdien af grundlagspensionen.

7. Grundlagspensionen er som udgangspunkt fast og beregnet efter det tegningsgrundlag (teknisk grundlag), som DIP har anmeldt til Finanstilsynet, dog således, at DIPs bestyrelse i samråd med aktuaren har mulighed for at omregne medlemmernes pensioner, hvis f.eks. der sker væsentlig ændringer i renten, omkostningerne eller i tilfælde af, at den konstaterede dødelighed (dvs. levealder) i pensionskassen over en treårig periode måtte afvige til ugunst for DIP, jf. Regulativ 3 (bilag B), pkt. 27.2. Grundlagsrenten og den deraf beregnede grundlagspension afhænger således i alle tilfælde af, at DIPs forventninger og forudsætninger, herunder i forhold til afkastet og den økonomiske udvikling, holder stik.

8. Af samme grund kaldes tegningsgrundlaget for et 'betinget grundlag', jf. f.eks. bilag E.

9. DIPs tekniske grundlag reguleres af FIL H20-21, hvoraf bl.a. følger, at nytegningsgrundlaget skal være betryggende, dvs, fastsat med forsigtighed. For at leve op til lovgivningen har DIP således været forpligtet til over tid at ændre pensionskassens nytegningsgrundlag for så vidt angår rente- og levetids-forudsætninger.

10. Alle bidragsforhøjelser, indskud og bonustildelinger herefter betragtes som nye, jf. grundlagsrentebekendtgørelsen, der indgås på det til enhver tid gældende nytegningsgrundlag.

11. Regulativ 1, som [klageren] oprindeligt var underlagt, anvendte tegningsgrundlaget G82 (som oprindelig anvendte en grundlagsrente på 4,5 %). Denne grundlagsrente blev dog nedsat til 1,5% for bonusindbetalinger og bidragsstigninger efter 1. januar 2000 og igen til 0,5 % for nye bonusindbetalinger og bidragsstigninger efter 1. april 2011.

12. Regulativ 3, som [klageren] blev indtegnet på per 1. januar 2007, anvendte tegningsgrundlaget DIP06 med en grundlagsrente på 1,5 %. De medlemmer, som overgik til Regulativ 3 ved omvalget i 2006, indvilligede således i at få nedsat deres grundlagsrente til 1,5 %, men som angivet ovenfor forventede bestyrelsen imidlertid at kunne give medlemmerne en tillægspension, så at den samlede pension fortsat ville blive beregnet med bl.a. en beregningsrent på indtil videre 4,5 %.

13. Tillægspensionen er ufunderet, hvilket vil sige, at DIP ikke på forhånd hensætter midler til dækning af tillægspensionen. Derimod dækkes tillægspensionen løbende af pensionskassens ufordelte reserver. Tillægspensionens størrelse er således afhængig af bl.a. afkast, og fastsættes af samme grund løbende af bestyrelsen, således at DIP har mulighed for at justere tillægspensionen, jf. bilag C, s. 2.

14. Grundlagsrenten i henhold til tegningsgrundlag DIP06, som blev anvendt for [klagerens] pensionsordning under Regulativ 3, blev ændret til 0,5 % per 1. november 2015.

15. Tegningsgrundlaget DIP06 anvendte oprindeligt dødelighedsforudsætningerne DIP06, som for f.eks. en 65-årig forudsatte en restlevetid på ca. 16 år, således at en 65-årig i gennemsnit forventedes at blive 81 år. Dødelighedsforudsætningerne blev ændret per 1. november 2011 til DIP11, hvorefter en 65-årig nu forventedes at blive 89 år, dvs, en forhøjelse af levetiden på 8 år for en 65-årig, jf. bilag 3.

16. Det er således ikke korrekt, når [klageren] i klagen anfører, at DIP har forøget den forventede levealder med 13 år. Dette tal er udtryk for [klagerens] egen beregning, og DIP har ikke kunnet genfinde den i beregningen anvendte forventede levealder på 76 år. En korrekt sammenligning mellem DIP06 og DIP11 viser som forklaret, at DIP har hævet den forventede levetid for en 65-årig med 8 år fra DIP06 til DIP11, jf. bilag 3.

Information til medlemmerne

17. Medlemmerne fik information om ændringerne i grundlagsrenten og beregningsrenten i forbindelse med omvalget i 2006 i det udsendte informationsmateriale, jf. bilag C.

18. Det fremgik af bilag C, at DIP anbefalede medlemmerne at overgå til den nye pensionsordning på Regulativ 3, og at medlemmerne kunne få yderligere information på DIPs hjemmeside eller ved at deltage i et af de informationsmøder, DIP afholdt i forbindelse med omvalget, jf. bilag C, sidste side. DIP henviste endvidere til, at både regulativ 1 og 3 kunne findes på DIPs hjemmeside og kunne fremsendes på anmodning.

19. En af de informationsfoldere, som blev gjort tilgængelig på DIPs hjemmeside, var 'Klar besked om ny pensionsordning' (bilag D). Klager henviser i klageskriftet selv til, at klager havde adgang til bilag D i forbindelse med omvalget, og Ankenævnet kan således lægge til grund, at klager var bekendt med dette materiale. Det følger af bilag D, s. 2, punkt 2:

> 'Kan den beregnede pension (samlet pension) i den nye pensionsordning blive nedsat?
>
> Ja, det kan den godt, men vi forventer det ikke. I så fald skal der ske en række uventede og ugunstige ting samtidig og over en længere periode.
>
> Den beregnede pension består af en grundlagspension og en tillægspension. Hvis det realiserede afkast flere år i træk ligger under beregningsrenten på 4,5 %, kan deri visse tilfælde ske en nedsættelse af den beregnede pension, dog maksimalt til grundlagspensionen.
>
> Kan grundpensionen nedsættes?
>
> Som udgangspunkt nej. Men hvis der sker væsentlige, vedvarende ændringer i de forudsætninger, den er beregnet på, kan den nedsættes. Det kan fx være:
> • Ændrede renter og omkostninger
> • Væsentligt ændret levealder blandt medlemmerne
> • […]'

20. På informationsmøderne, som DIP afholdt i forbindelse med omvalget, forklarede DIP blandt andet om, at grundlagspensionen efter et omvalg til Regulativ 3 ville blive betinget. Det følger af præsentationen for møderne (bilag E):

> *'Betinget grundlag - hvad betyder det?*
>
> *Betinget grundlag - markant ændrede risici over en 3-årig periode.*
>
> *• Ændret dødelighed eller invaliditetshyppighed*
> *• Ændrede risikoforhold vedrørende børn eller ægtefæller*
> *• Omkostningsprocenten ligger højere end forudsat*
> *• Grundlagsrenten er for høj*
> *• Afkastet er under grundlagsrenten'*

21. Klager valgte at overgå til den nye pensionsordning under Regulativ 3 med virkning fra 1. januar 2007.

22. Den 6. oktober 2011 oplyste DIP klager, at DIP ændrede forudsætningerne for beregningen af grundlagspensionen for alle medlemmer, da DIPs medlemmer levede længere end forventet, jf. bilag 2. Det fremgår af brevet, at dette skete i henhold til punkt 27.2 i Regulativ 3, som klager havde modtaget forud for omvalget i 2006.

23. Med brevet vedlagde DIP en oversigt over spørgsmål og svar, hvor baggrunden for ændringen af forudsætningerne om levetiden var forklaret nærmere, jf. bilag F.

24. Den 6. oktober 2015 varslede DIP en ny ændring af forudsætningerne for beregning af klagers grundlagspension, jf. bilag 4. Baggrunden for ændringen var dels, at obligationsrenterne havde været historisk lave, dels at medlemmerne fortsat levede længere end forudsat.

25. Det bemærkes, at klagers samlede pension og pensionsprognose var uændret på trods af ændringerne, fordi de nye forudsætninger betød, at den fastsatte ydelse (grundlagspensionen) blev mindre, men samtidig steg tillægspensionen, jf. bilag 4.

26. Klager protesterede over den varslede ændring af grundlaget for beregningen af klagers pension den 20. oktober 2015, jf. bilag G, og bad om en uddybende forklaring.

27. DIP svarede ved brev af 2. november 2015, hvori DIP blandt andet forklarede nærmere om forudsætningerne for beregningen af den forventede levealder, jf. bilag H.

28. Ved brev af 16. november 2015 stillede klager en række yderligere spørgsmål til DIP, jf. bilag I, hvilke DIP besvarede den 4. december 2015, jf. bilag J.

ANBRINGENDER

Vedrørende klagers påstand

29. Klager gør i klageskriftet gældende, at klager ønsker at blive ført tilbage til Regulativ 1, alternativt at blive stillet som om klager var omfattet af Regulativ 1 og at klagers grundlagspension ikke forværres fremover.

30. Det bemærkes overordnet, at DIP ikke kan lade klager gå tilbage til Regulativ 1 eller i øvrigt stille klager som om klager stadig var omfattet af Regulativ 1.

31. DIP informerede i forbindelse med pensionsvalget i 2006 om, at valget ikke kunne fortrydes efter udløbet af den 14-dages fortrydelsesperiode. Dette var og er gældende for alle medlemmer, som overgik til Regulativ 3 ved pensionsvalget.

32. DIP er forpligtet til at opretholde reserver svarende til DIPs fremtidige forpligtelser, herunder til udbetaling af grundlagspensionen. Som konsekvens af nedsættelsen af grundlagspensionen er DIPs forpligtelser til at hensætte reserver til dækning af medlemmernes pensionsordninger faldet tilsvarende. Dette har frigivet midler, som DIP alt andet lige i stedet for har haft bedre mulighed for at investere langsigtet og dermed mere optimalt.

33. DIPs kapitalgrundlag og medlemmernes pensionsordninger er som følge heraf baseret på den nuværende lavere grundlagspension, som blev indført ved introduktionen af Regulativ 3. Hvis DIP skal tilbyde [klageren] mulighed for at gå tilbage til en tidligere ordning med en anderledes fordeling af grundlags- og tillægspension mv., vil samme tilbud skulle gives til andre medlemmer, der har fået samme ordning, hvilket der ikke er afsat hensættelser til.

34. DIP bemærker endvidere, at klagers pension er en del af en kollektiv pensionsordning. DIPs ejere er medlemmerne af pensionsordningen, og de midler, som DIP udbetaler i pension, tilføres alene af medlemmerne selv.

35. Også på denne baggrund kan klagers påstand om at blive ført tilbage til Regulativ 1 ikke imødekommes, da klager i så fald vil blive anderledes stillet end de øvrige medlemmer med samme tilbud, hvilket vil betyde en omfordeling af hele hensættelsesgrundlaget, uden at det nødvendigvis vil give [klageren] en samlet højere pension, end hun er berettiget til på nuværende tidspunkt.

36. Med hensyn til klagers påstand om, at klagers grundlagspension ikke må forringes fremover, bemærkes, at for at opretholde kapitalgrundlaget med fortsat mulighed for at honorere medlemmernes pensionsordninger må DIP nødvendigvis have mulighed for at regulere medlemmernes beregningsgrundlag, for at tage højde for de forhold, der fremgår af Regulativ 3 (bilag B), punkt 27.2.

37. DIP er således forpligtet til løbende at regulere grundlaget for beregning af medlemmernes pensioner under hensyn til de forudsætninger, som fremgår af Regulativ 3, for at sikre et fortsat betryggende grundlag for udbetaling af pension til medlemmerne. På den baggrund kan klager ikke meningsfyldt garanteres, at hendes grundlagspension ikke forringes fremover.

Vedrørende klagers anbringender

38. Klager støtter sin påstand på to synspunkter: (i) At DIP har anvendt et forkert og mangelfuldt grundlag for at beregne pensionen efter Regulativ 3, hvorved klager, så vidt indklagede forstår, henviser til de anvendte levetidsforudsætninger, og (ii) at det informationsmateriale, klager fik stillet til rådighed i forbindelse med omvalget, var utilstrækkeligt.

39. DIP bemærker indledningsvist, at det ikke er afgørende for størrelsen af klagers samlede pension, at grundlagsrenten er sat ned, således som klager gør gældende. Nedsættelsen af grundlagsrenten gav DIP større frihed og fleksibilitet til at råde over DIPs midler til gavn for medlemmerne, men førte ikke i sig selv til en ændring af størrelsen af medlemmernes pension, da DIP som forklaret øgede tillægspensionen, hvormed den samlede pension blev fastholdt på samme niveau.

40. DIP bemærker endvidere for god ordens skyld, at pensionsomvalget i 2006 ikke var underlagt omvalgsbestemmelsen § 60a i lov om finansiel virksomhed, som alene finder anvendelse på omvalg, der tilbydes efter 1. april 2014.

Grundlaget for tegning af pensionen - levetidsforudsætningerne

41. Klager gør i klageskriftet gældende, at DIP må have foretaget beregningen af levetidsforudsætningerne på et forkert grundlag, da den forventede levetid er steget markant over de seneste år.
42. På vegne af indklagede bemærkes, at DIP baserer levetidsforudsætningerne på beregningsmodeller, som justeres løbende. Dødelighedsforudsætningerne er for [klageren] blevet ændret to gange siden omvalget per 1. januar 2007.

Ændring af dødelighedsforudsætningerne for tegningsgrundlaget DIP06 (klagers samlede pension)

43. Ved omvalget per 1. januar 2007 overgik [klageren] til Regulativ 3, som på dette tidspunkt var knyttet op til tegningsgrundlaget DIP06. Dette tegningsgrundlag benyttede dødelighedsforudsætningerne DIP06, som for en 65-årig forudsatte en forventet levetid på 81 år.

44. Per 1. november 2011 blev dødelighedsforudsætningerne for tegningsgrundlaget DIP06 ændret fra DIP06 til DIP11. I henhold til dødelighedsforudsætningerne i DIP11 forudsatte DIP, at en 65-årig ville blive 89 år, mod de tidligere skønnede 81 år, dvs, en ændring på 8 år.

Ændring af dødelighedsforudsætningerne for tegningsgrundlaget DIP09 (bidragsstigninger og bonus efter 1. januar 2010)

45. Per 1. januar 2010 blev alle indbetalinger i form af bidragsstigninger og bonus knyttet op til tegningsgrundlag DIP09, herunder [klageren], men kun for indbetalinger i form af bidragsstigninger og bonus efter 1. januar 2010. Den resterende del af [klagerens] pensionsopsparing fortsatte på tegningsgrundlaget DIP06 med tilhørende dødelighedsforudsætninger.

46. [Klagerens] bidragsstigninger og bonusindbetalinger efter 1. januar 2010 under tegningsgrundlag DIP09 var underlagt dødelighedsforudsætningerne DIP09, som for en 65-årig forudsatte en forventet levetid på ca. 87 år, jf. bilag J.

47. Den 1. november 2015 ændredes dødelighedsforudsætningerne for tegningsgrundlag DIP09 fra DIP09 til DIP 11, jf. bilag J. For så vidt angår [klageren] har denne ændring som forklaret alene haft betydning for bidragsstigninger og bonusindbetalinger efter 1. januar 2010.

48. DIP11 forudsætter en forventet levetid for en 65-årig på ca. 89 år, dvs, en ændring på 2 år i forhold til dødelighedsforudsætningerne DIP09.

Konkluderende vedrørende ændringerne i levetidsforudsætningerne

49. [Klageren] anfører i klagen, at DIP over en fire årig periode har ændret den forventede levealder med 13 år. Som forklaret i punkt 16 er dette ikke korrekt.

50. Ændringen af dødelighedsforudsætningerne for [klagerens] pension omfattet af tegningsgrundlaget DIP06 blev per 1. november 2011 ændret fra DIP06 til DIP11, hvilket medførte en ændring i den forventede levealder for en 65-årig fra 81 år til 89 år.

Den reelle ændring i den forventede levealder for en 65-årig fra DIP06 til DIP11 var således 8 år og ikke 13 år, som anført af klager.

51. DIP må i sagens natur løbende justere levetidsforventningerne for at afspejle den faktiske levetid blandt medlemmerne. Såfremt DIP ikke ændrede sine levetidsforudsætninger ville konsekvensen ultimativt være, at DIP ikke ville kunne honorere pensionsforpligtelserne. Ændringen var derfor en nødvendig følge af, at DIPs medlemmer lever længere end antaget under dødelighedsforudsætningerne DIP06, henholdsvis dødelighedsforudsætningerne DIP09.

52. Der er efter DIPs opfattelse ikke grundlag for at kritisere grundlaget for DIPs beregninger af levetidsforudsætningerne.

Informationsmaterialet

53. Som beskrevet under sagsfremstillingen fik klager i forbindelse med omvalget i 2006 tilsendt det nye Regulativ 3 (bilag B) og informationsfolderen 'Information om Pensionsvalg 2006' (bilag C), ligesom DIP gjorde yderligere informationsmateriale tilgængeligt på sin hjemmeside (bilag D) og på informationsmøder (bilag E).

54. Af dette informationsmateriale fremgik klart, at den beregnede pension i den nye pensionsordning kunne blive nedsat, herunder, at grundpensionen kunne blive nedsat i tilfælde af væsentlige, vedvarende ændringer i DIPs forudsætninger, herunder en væsentligt ændret levealder blandt medlemmerne, hvilket også blev forklaret på informationsmøderne.

55. Dette følger også af Regulativ 3, punkt 27.2, som giver DIPs bestyrelse mulighed for at omregne pensioner, bl.a, i tilfælde af, at den konstaterede dødelighed (dvs. levealder) i pensionskassen over en treårig periode afviger til ugunst for DIP. Grundlagspensionen er således ikke fast, men afhænger i alle tilfælde af, at DIPs forventninger og forudsætninger i henhold til Regulativ 3 holder stik.

56. Det er på den baggrund indklagedes synspunkt, at medlemmerne - herunder klager - fik stillet relevant og tilstrækkelig information til rådighed i forbindelse med omvalget i 2006, og at klager derfor ikke har noget grundlag for at påklage DIPs ageren i forbindelse med omvalget."

I klagerens brev af 12/5 2016 til nævnet er det bl.a. bemærket:

"Jeg henviser til svarskrift af 26. april 2016 og skal bemærke følgende:

Overordnet set er der faktuel fejl i sagsfremstillingen:

Vedr. punkt 29

Mit primær andragende er: At min pension føres tilbage til regulativ 1, som den var før omvalget og med de rettigheder, der var forbundet hermed.

Subsidiært at min pension under regulativ 3 føres tilbage til det, der blev stillet mig i udsigt pr. den 23/10-2006 og under regulativ 3, og således at min grundpension fastholdes under regulativ 3 på det oprindelig budgetterede. Der er altså ikke tale om at mit sekundære andragende også angår en tilbageføring til direktiv 1; men derimod at jeg forbliver på di-

rektiv 3 med den grundlagspension, som blev mig stillet i udsigt ved omvalget, og at min grundlagspension ikke nedsættes fremover!

Ud over dette bemærkes:

DIP har brugt mange bilag og ord på at tilsløre det, som min klage går på.
Min klage går således IKKE på, at jeg ikke har modtaget informationsmateriale omkring omvalgets konsekvenser, og jeg kan forsikre for at jeg har læst alt, før jeg tog den endelige beslutning om at acceptere DIP's opfordring til at tilslutte mig direktiv 3.

Min klage går på, at DIP har benyttet et utilstrækkeligt bearbejdet, fejlbehæftet og mangelfuldt grundlag for at beregne grundlagspensionen efter regulativ 3. DIP har dernæst brugt en gummiparagraf - paragraf 27 - en paragraf som DIP selv i sit oplysningsmateriale angiver ikke anses for sandsynligt at benytte (se mine kommentarer nedenfor i relation til bilag D) til at nedsætte grundlagspensionen.

DIP har ganske enkelt ikke gjort sit hjemmearbejde godt nok, når DIP i løbet af 4 år kan nedsætte min grundlagspension fra 53% til 36% af det samlede estimerede under henvisning til denne paragraf. Jeg eller mine fagfæller har naturligvis ikke et hop i vor levetid på 13 år eller for den sags skyld 8 år i løbet af så kort tid!

Og at DIP nu igen med henvisning til selv samme paragraf nedsætter min grundlagspension yderligere med 4% point gør det mere og mere betænkeligt. DIP har således nedsat min grundlagspension fra kr. 191.129 til kr. 111.776.

Det er en voldsom forringelse af grundlagspensionen set over ca. 9 år og med de følgeskrivelser, der følger med fra DIP, når der foregår forringelser i grundlagspensionen, har DIP indikeret, at grundlagspensionen gerne kan komme længere ned.

Med andre ord foretager DIP en løbende udhuling af grundlagspensionen.

Eksplicit bemærkes med henvisning til indlæggets punkt 48 og punkt 51, at det er almindelig demografisk statistik, at når mennesker når op over en vis middellevealder så øges sandsynligheden for, at de er i stand til at overvinde aldersskrøbeligheder og følgelig leve væsentligt længere. Skulle disses grundlagspension så justeres individuelt og løbende, hvis det enkelte medlem som f.eks. 65-årig må forventes at blive væsentlig ældre end DIP forventede statistisk, da hun når 55? Og kan det være rigtigt at en opskrivning af forventet levetid på godt 2 år kan være med til at berettige en anvendelse af § 27 til at nedsætte grundlagspensionen med de 4 % point?

Ovenstående spørgsmål skal ses i sammenhæng med DIP's egen oplysning om, hvorvidt det er sandsynligt, at DIP vil ændre på grundlagspensionen: Se bilag D: 'Klar besked om ny pension': punkt 2: 'Kan grundpensionen nedsættes?'. Jeg citerer svaret:

'Som udgangspunkt nej. Men hvis der sker væsentlige vedvarende ændringer i de forudsætninger, den er beregnet på, kan den nedsættes. Det kan fx være:

- Ændrede renter og omkostninger
- Væsentligt ændret levealder blandt medlemmerne
- Flere invalidepensionister
- Ændringer i familiemønstret
- Ændring i lovgivning'

At en stigning på 13 år/8 år er en væsentlig ændret levealder kan vi da gerne blive enige om. Men den burde ikke være kommet uventet for DIP, da man beregnede den oprindelige grundlagspension, jf. ovenstående. En sådan opskrivning af levealder efter 4 år kan efter min overbevisning kun finde sted, hvis DIP har benyttet et forkert grundlag, da man bad medlemmerne stemme om direktiv 3.
Konklusion

Jeg vil således afslutningsvis anføre:

1) At DIP' beregningsgrundlag for at vejlede medlemmerne omkring omvalg til direktiv 3 var fejlbehæftet og mangelfuldt, da en levetid for en faggruppe ikke uventet kan stige så voldsomt som angivet over en 4 årig periode. Ved at sætte den gennemsnitlige levealder urealistisk lav i forbindelse med omvalget, var DIP således i stand til at præsentere en grundlagspension for mig, som blev sat attraktivt og åbenbart urealistiskt højt.

2) At DIP benytter § 27 som gummiparagraf til at foretage en løbende nedskrivning af grundlagspensionen til trods for, at DIP netop i forbindelse med omvalget i sit informationsmateriale påpegede, at grundlagspensionen som udgangspunkt ikke nedsættes. Subsidiært er informationsmaterialet misvisende.

Som jeg har anført tidligere over for DIP er det grundlagspensionen jeg må budgettere min levefod efter, når jeg vælger at gå på pension; men med de forringelser der løbende pågår, føler jeg mig grundig misinformeret af DIP."

I selskabets brev af 1/6 2016 til nævnet er det bl.a. anført:

"**VEDRØRENDE KLAGERS PÅSTAND**

1. Klager forklarer i indlægget, at klager principale påstand går på, at klager føres tilbage til Regulativ 1. Subsidiært påstår klager, at klager skal forblive på Regulativ 3, men med den grundlagspension, som klager gør gældende blev stillet klager i udsigt ved omvalget i 2006, og således, at klagers grundlagspension ikke nedsættes i fremtiden.

2. Som forklaret i svarskriftet af 20. april 2016 kan DIP ikke lade klager gå tilbage til Regulativ 1 eller tilbageføre klagers grundlagspension til niveauet før omvalget i 2006.

3. DIP kan heller ikke imødekomme klagers påstand om, at klagers grundlagspension ikke må forringes fremover, da DIP i henhold til Regulativ 3 nødvendigvis må have mulighed for at regulere medlemmernes beregningsgrundlag, for at tage højde for de forhold, der fremgår af Regulativ 3 (bilag B), punkt 27.2.

4. DIP kan derfor ikke garantere, at klagers grundlagspension ikke forringes fremover.

VEDRØRENDE LEVETIDSFORUDSÆTNINGERNE

5. DIP bemærker indledningsvist, at klager i indlægget bekræfter, at klager har modtaget og læst det relevante informationsmateriale og derfor ikke gør gældende, at informationsmaterialet var utilstrækkeligt.

6. Klager gør derimod som sit principale synspunkt gældende, at DIP har benyttet et utilstrækkeligt og mangelfuldt grundlag - forstået som levetidsforudsætningerne - for at beregne grundlagspensionen efter Regulativ 3.

7. Hertil bemærkes, at DIPs bestyrelse i samarbejde med aktuaren fastsætter levetidsforudsætningerne på baggrund af de forudsætninger om levetid, som DIP har kendskab til på tidspunktet for vurderingen. Levetidsforudsætningerne bestemmes ud fra et princip om forsigtighed og med den grundlæggende betingelse, at levetidsforudsætningerne skal være betryggende, jf. også lov om finansiel virksomhed, § 21.

8. DIP anmelder herefter levetidsforudsætningerne til Finanstilsynet, jf. lov om finansiel virksomhed, § 20, og bekendtgørelse om anmeldelse af det tekniske grundlag m.v. for livsforsikringsvirksomhed.

9. Såfremt grundlaget for de anvendte levetidsforudsætninger ændrer sig, må DIP tilsvarende ændre levetidsforudsætningerne for at sikre, at de anvendte forudsætninger afspejler medlemmernes statistiske levetid. Af samme årsag har DIPs bestyrelse i samråd med aktuaren mulighed for at omregne medlemmernes pensioner, hvis der f.eks. sker væsentlige ændringer i medlemmernes levealder.

10. DIP fastholder, at levetidsforudsætningerne har været fastsat korrekt og betryggende ud fra de faktiske forhold omkring levetid, som var indeholdt i DIP statistiske grundlag på tidspunktet for omvalget i 2006.

11. Klager har ikke underbygget sit synspunkt om, at DIPs levetidsforudsætninger var mangelfulde eller utilstrækkelige, og har ikke fremlagt nogen form for dokumentation til støtte herfor. På den baggrund kan klagers anbringende ikke tages til følge.

12. Klagers synspunkt om, at Regulativ 3, punkt 27.2, skulle være en 'gummiparagraf' må ligeledes afvises, da punkt 27.2 alene giver DIP en nødvendig adgang til at omregne medlemmernes pension i tilfælde at f.eks. væsentlige ændringer i levetiden.

13. DIP fastholder på den baggrund, at klagers anbringender må afvises og at klagen derfor ikke skal tages til følge."

I klagerens brev af 9/6 2016 til nævnet hedder det bl.a.:

"Modparten siger stadig i en strøm af ord og bilag, at alle regler er blevet fulgt.

Jeg fastholder, at DIP i 2006 opstillede argumenter og tæt-på-garantier for medlemmernes pensionsomvalg, hvilke kun ville blive ændrede (læs: forringede), hvis der opstod helt nye og ganske uforudsigelige forhold, hvad DIP anså for ganske usandsynligt. Se min tidligere dokumentation og gennemgang af materiale.

DIP foretager derefter ca. 4 år efter omvalget en drastisk omvurdering af medlemmernes forventede levealder med forringede pensioner til følge og er fortsat dermed.

Jeg mener bl.a. ikke det kan være rigtigt, at DIPs medlemmer lige pludselig lever 8 år (eller 13 år) længere. Der må have været fejl i det oprindelige beregningsgrundlag og følgelig også væsentlige fejl i medlemmernes beslutningsgrundlag. Og derfor fastholder jeg mine ønsker og her primært at blive tilbageført til den oprindelige ordning."

13. 89196

Af selskabets informationsmateriale fra 2006 vedrørende omvalg fremgår det bl.a.:

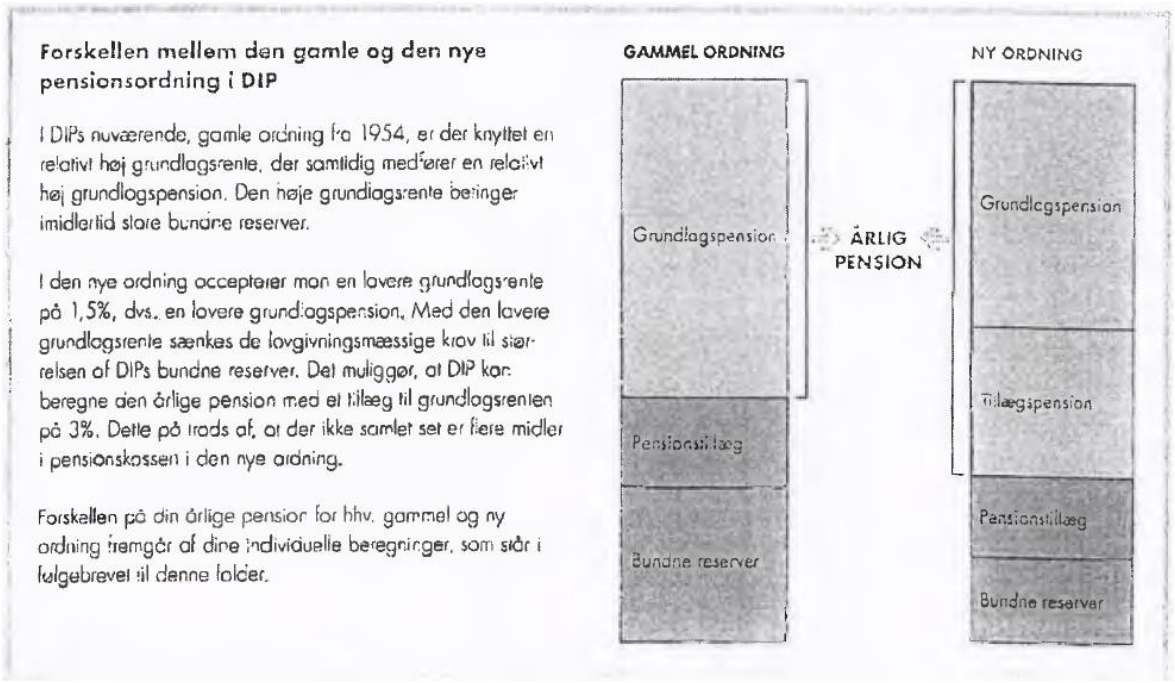

Forskellen mellem den gamle og den nye pensionsordning i DIP

I DIPs nuværende, gamle ordning fra 1954, er der knyttet en relativt høj grundlagsrente, der samtidig medfører en relativt høj grundlagspension. Den høje grundlagsrente betinger imidlertid store bundne reserver.

I den nye ordning accepterer man en lavere grundlagsrente på 1,5%, dvs. en lavere grundlagspension. Med den lavere grundlagsrente sænkes de lovgivningsmæssige krav til størrelsen af DIPs bundne reserver. Det muliggør, at DIP kan beregne den årlige pension med et tillæg til grundlagsrenten på 3%. Dette på trods af, at der ikke samlet set er flere midler i pensionskassen i den nye ordning.

Forskellen på din årlige pension for hhv. gammel og ny ordning fremgår af dine individuelle beregninger, som står i følgebrevet til denne folder.

…

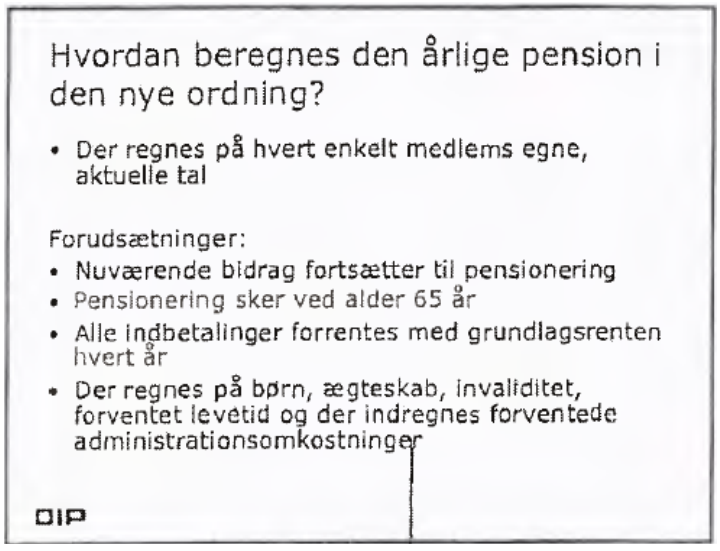

Hvordan beregnes den årlige pension i den nye ordning?

- Der regnes på hvert enkelt medlems egne, aktuelle tal

Forudsætninger:

- Nuværende bidrag fortsætter til pensionering
- Pensionering sker ved alder 65 år
- Alle indbetalinger forrentes med grundlagsrenten hvert år
- Der regnes på børn, ægteskab, invaliditet, forventet levetid og der indregnes forventede administrationsomkostninger

DIP

…

2. Overordnede spørgsmål om den nye pensionsordning

Kan den beregnede pension (samlet pension) i den nye pensionsordning blive nedsat?	Ja, det kan den godt, men vi forventer det ikke. I så fald skal der ske en række uventede og ugunstige ting samtidig og over en længere periode. Den beregnede pension består of en grundlagspension og en tillægspension. Hvis det realiserede afkast flere år i træk ligger under beregningsrenten på 4,5 %, kan der i visse tilfælde ske en nedsættelse of den beregnede pension, dog maksimalt til grundlagspensionen.
Kan grundpensionen nedsættes?	Som udgangspunkt nej. Men hvis der sker væsentlige, vedvarende ændringer i de forudsætninger, den er beregnet på, kan

	den nedsættes. Det kan fx være: • Ændrede renter og omkostninger • Væsentligt ændret levealder blandt medlemmerne • Flere invalidepensionister • Ændringer i familiemønstret (antal medlemmer der gifter sig, antallet of børn) • Ændringer i lovgivningen

I selskabets brev af 23/10 2006 til klageren er det bl.a. anført:

Du hor bedt os om ot beregne, hvod der sker med din nye pensionsordning, hvis du frovælger ægtefællepensionen. Nedenfor kon du se vores beregninger of din årlige pension med henholdsvis den nye og den gomle pensionsordning.

Du skol være opmærksom pô, ot du med den gamle ordning vil fô et ugiftetillæg på 25 %, hvis du er ugift, når du gôr på pension. Med den gomle dækning vil der også blive udbetolt en ugiftesum til dine efterladte, hvis du dør som ugift, inden du går på pension. I den nye ordning er værdien af ugiftesummen indregnet.

	Ny ordning uden ægtefællepension	Gammel ordning uden ugiftetillæg
ÅRLIG PENSION:	**312.378 kr.**	**179.260 kr.**

Beregningerne er baseret på dine forhold i DIF, som vi har registreret dem den 30. september 2006. Beregningerne viser din alderspension ved alder 65 år, som er tig med din dækning ved invaliditet.

I beregningen of din årlige pension i den nye ordning indgår en tillægspension, som udgør 47 % af den årlige pension.

I selskabets brev af 4/12 2015 til klageren hedder det bl.a.:

"**Ændrede forudsætninger for beregning af den samlede pension**
Overordnet set er det sådan, at grundlagspensionen beregnes på baggrund af et forsigtigt skøn over forudsætningerne, mens den samlede pension beregnes på mere realistiske forudsætninger.

Bestyrelsen fastsætter hvert år forudsætningerne for beregningen af den samlede pension på baggrund af bl.a., del opnåede afkast og forventninger til fremtiden herunder til levetiden. Når forudsætningerne ændrer sig, så medfører det, at den samlede pension ændres.

Til brug for beregning al levetidsforudsætningen anvender DIP en levetidsmodel udarbejdet af Finanstilsynet. Finanstilsynet har netop opdateret levetidsmodellen, så der i levetidsforudsætningerne forventes endnu højere levealdre end tidligere. Det medfører, at medlemmernes samlede pensioner nedsættes pr. 1. januar 2016. Du kan læse mere i nyhedsbrevet, der sendes ud i næste uge."

15. 89196

Af regulativ 1 fremgår det bl.a.:

"**30. Beregningsgrundlag**

30.1
DIP's aktuar fastsætter et beregningsgrundlag i samråd med bestyrelsen til at beregne pension, alderssum og den nedsatte alderspension, overførsel, udtrædelsesgodtgørelse og værdien af DIP's forpligtelser, Beregningsgrundlaget anmeldes til Finanstilsynet.

30.2
I beregningsgrundlaget indgår statistiske sandsynligheder for invaliditets- og dødsfaldsrisiko og ægteskabs- og børnehyppighed - alt under hensyn til alder."

Af regulativ 3 fremgår det bl.a.:

"**27. Beregningsgrundlag**

27.1
Bestyrelsen fastsætter i samråd med den ansvarshavende aktuar de beregningsgrundlag, som anvendes ved beregning af pensioner, udtrædelsesgodtgørelser mv. og ved beregning af værdien at DIP's pensionsforpligtigelser.

27.2
I beregningsgrundlagene indgår forudsætninger om fremtidige renter, omkostninger, invaliditets- og dødsfaldsrisiko og ægteskabs- og børnehyppighed - alt under hensyn til alder. Beregningsgrundlagene anmeldes til Finanstilsynet. I det tekniske grundlag, som gælder for dette regulativ, er anført bestemmelser om, at DIP's bestyrelse i samråd med aktuaren kan beslutte at omregne pensioner mv. i overensstemmelse hermed, hvis en eller flere af følgende betingelser opfyldes:

1. Den konstaterede dødelighed eller invaliditetshyppighed i pensionskassen set over en treårig periode afviger til ugunst for pensionskassen i forhold til grundlagets forudsætninger

2. De konstaterede forhold vedrørende børn og ægtefæller afviger til ugunst for pensionskassen set i forhold til grundlagets forudsætninger

3. Grundlagets forudsatte omkostningsprocent er lavere end gennemsnittet af livsforsikringsselskabers og pensionskassers omkostningsprocent for de seneste tre kalenderår fra et givent tidspunkt

4. Grundlagsrenten overstiger nyinvesteringsafkastet efter skat på lange statsobligationer

5. DIP's realiserede afkast efter skat har over en treårig periode ligget under grundlagsrenten

6. Ændringer i lovgivningen medfører, at væsentlige forudsætninger i grundlaget brister.

Ovenstående betingelser for ydelser gælder alle medlemmer optaget på dette regulativ inklusive al bonus.

27.3
Som medlem får du bonus, der beregnes efter reglerne i DIP's Bonusregulativ. Bonusregulativet fastsættes af DIP's bestyrelse og anmeldes til Finanstilsynet."

Nævnet udtaler:

Det fremgår af sagen, at klageren i 2007 foretog omvalg for sin pensionsordning og overgik fra regulativ 1 til regulativ 3. Pensionsordningen blev herved opdelt i en grundlagspension på et betinget grundlag og en ugaranteret tillægspension.

Det følger af punkt 27.2 i pensionsregulativ 3, at grundlagspensionen kan omregnes, bl.a. hvis "den konstaterede dødelighed eller invaliditetshyppighed i pensionskassen set over en treårig periode afviger til ugunst for pensionskassen i forhold til grundlagets forudsætninger", eller hvis "grundlagsrenten overstiger nyinvesteringsafkastet efter skat på lange statsobligationer".

Klageren er utilfreds med, at hendes grundlagspension i 2011 og 2015 blev reduceret, og at tillægspensionen herefter udgør en større del af den samlede pensionsordningen.

Selskabet har anført, at grundlagspension i 2011 blev nedsat som følge af ændrede levetidsforudsætninger og i 2015 blev nedsat som følge af historisk lave obligationsrenter samt nye ændringer af levetidsforudsætningerne. Selskabet har oplyst, at klagerens samlede pension ikke er blevet nedsat, og at grundlagsrenten pr 1/11 2015 blev nedsat fra 1,5 % til 0,5 %.

Selskabet har anført, at klageren ved omvalg til regulativ 3 i 2007 blev informeret om, at ændringer i en række forudsætninger, herunder vedrørende levetid og renter, kunne få betydning for grundlagspensionen.

Klageren har anført, at selskabet har benyttet et forkert og mangelfuldt grundlag for at beregne pensionen efter regulativ 3, og at informationsmaterialet var utilstrækkeligt.

17. 89196

Klageren ønsker at fortryde sit omvalg fra 2007 og komme tilbage på regulativ 1. Alternativt har klageren gjort krav på at blive stillet, som om ændringerne i 2011 og 2015 ikke var gennemført, og at hun derudover sikres mod fremtidige reduktioner i grundlagspensionen.

Efter en gennemgang af sagen finder nævnet ikke grundlag for at pålægge selskabet at efterkomme klagerens krav.

Nævnet har blandt andet lagt vægt på, at pensionsregulativet i punkt 27 udtrykkeligt indeholder hjemmel til de pågældende ændringer af klagerens grundlagspension.

Derudover har nævnet lagt vægt på, at klageren i forbindelse med omvalget til regulativ 3 modtog informationsmateriale, hvoraf det fremgår, at væsentlige ændringer i de forudsætninger, som pensionen var beregnet på, herunder "Ændrede renter og omkostninger" og "Væsentligt ændret levealder blandt medlemmerne", ville kunne medføre, at grundpensionen blev nedsat. Klageren ses således også at have været informeret om, at grundlagspensionen kunne nedsættes.

Det forhold, at risikoen for en sådan nedsættelse ifølge informationsmaterialet blev omtalt som "mindre sandsynlig", kan ikke føre til andet resultat.

Nævnet har for så vidt angår levetidsforudsætninger lagt vægt på, at selskabet efter det oplyste anvender Finanstilsynets levetidsmodel, og at Finanstilsynet i 2010 udarbejdede en levetidsbenchmark, som viste betydelig højere levetid end flere pensionsselskaber havde anvendt. Uanset at forskellen i levetider forekommer betydelig, finder nævnet det ikke godtgjort, at selskabet i 2006 forud for klagerens omvalg burde have indset, at de senere vurderinger ville medføre så betydelige stigninger i de forventede restlevetider, som det har vist sig at være tilfældet. Nævnet henviser til sin vurderingen af spørgsmålet i kendelse nr. 87092.

Nævnet bemærker, at der med denne kendelse ikke er taget stilling til, hvorvidt selskabets levetidsforudsætninger har været korrekt beregnet, og om de økonomiske betin-

gelser for nedsættelse af grundlagsrenten er opfyldt, jf. punkt 27.2 i pensionsregulativ 3, idet sådanne efterprøvelser henhører under Finanstilsynet, og idet klageren ikke er fremkommet med oplysninger, som giver nævnet konkret anledning til at antage, at selskabet ikke har overholdt punkt 27.2 i pensionsregulativ 3

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Klageren får ikke medhold.

Peter Thønnings
Udskriftens rigtighed bekræftes

Carsten Sennels